

MIECZYŚLAW PODGÓRSKI**80 lat poznańskiej ekonomiki leśnictwa (1922-2002)***

80th Anniversary of Forestry Economics Section in Poznań (1922-2002)

ABSTRACT

The work presents the history of the Forestry Economics Department, Agricultural University in Poznań. The Author, the Head of the Department, depicts life histories and achievements of the most outstanding researchers who, during 80 years of the Department's activity, have created a recognized scientific and didactic centre in the field of Forestry economics and policy. The work also contains the list of important scientific papers of the representatives of the Poznań forestry economics.

KEY WORDS

forestry economics, forestry policy, forestry history, Poznań, Poland

Dzieje poznańskiej ekonomiki leśnictwa sięgają początków II Rzeczypospolitej i ściśle związane są z nazwiskiem profesora Stefana Studniarskiego, który urodził się 16 kwietnia 1869 r. w Szamotułach, w Wielkopolsce. W 1886 r. ukończył gimnazjum w Poznaniu. W latach 1888-1893 odbył studia w Akademii w Tharandt. W 1895 r. uzyskał stopień inżyniera leśnictwa na podstawie egzaminu państwowego w Wiedniu. Przez wiele lat pracował w administracji leśnej, m.in. jako nadleśniczy w Kutach i Suchodole (1895-1909) oraz jako radca namiestnictwa we Lwowie (1910-1914). W latach I wojny światowej, przeniesiony do Gratzu sprawował stanowisko radcy w administracji lasów państwowych (1914-1918). Bezpośrednio po zakończeniu wojny wrócił do Wielkopolski obejmując stanowisko nadleśniczego w Nadleśnictwie Państwowym Oborniki niedaleko Poznania. Pod koniec 1921 r. podjął wykłady zlecone z przedmiotu Administracja i Rachunkowość Leśna na Wydziale Rolniczo-Leśnym, powołanego do życia w 1919 r. Uniwersytetu Poznańskiego. W 1923 r. powołany został na stanowisko profesora nadzwyczajnego oraz kierownika Katedry Administracji i Rachunkowości Leśnej. W 1926 r. odbył podróż naukową do kilku krajów Europy Zachodniej. W 1926 r. otrzymał tytuł naukowy profesora zwyczajnego. Krótco przed wybuchem II wojny światowej na własną prośbę przeszedł na emeryturę. Zmarł nagle 22 czerwca 1942 roku w Grzegorzewicach w powiecie opatowskim.

Z nazwiskiem prof. Stefana Studniarskiego związane są wybitne osiągnięcia naukowe, szczególnie wyniki badań nad:

- strukturą gospodarstwa leśnego,
- rentownością gospodarstwa leśnego oraz wartościowaniem lasu i jego składników,
- podstawami i zadaniami polityki leśnej.

W 1937 r. ukazało się w Poznaniu książkowe wydanie fundamentalnej pracy prof. S. Studniarskiego, pt. „Podstawy i zadania polityki leśnej”, będące jednocześnie pierwszym polskim

MIECZYŚLAW PODGÓRSKI

Katedra Ekonomiki Leśnictwa
Akademia Rolnicza
Al. Wojska Polskiego 71c
60-625 Poznań

* Referat wygłoszony 16 kwietnia 2002 r. na konferencji naukowej pt. „Osiągnięcia i kierunki rozwoju ekonomiki leśnictwa u progu XXI wieku” – zorganizowanej przez Katedrę Ekonomiki Leśnictwa Wydziału Leśnego Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, z okazji: 80-lecia poznańskiej ekonomiki leśnictwa oraz 50-lecia działalności naukowo-dydaktycznej i 80-tej rocznicy urodzin wieloletniego kierownika poznańskiej Katedry Ekonomiki Leśnictwa, prof. zw. dr hab. Mieczysława Podgórskiego.

dziełem traktującym o podstawach i zasadach ekonomiki i polityki leśnej. Znaczenie wymienionego dzieła polegało głównie na:

- a) wykazaniu – *expressis verbis* – odrębności strukturalnych gospodarstwa leśnego;
- b) poddaniu krytycznej ocenie i wykazaniu słabości, a także błędów oficjalnej (głównie niemieckiej) nauki statyki leśnej oraz oceniania lasu i jego składników;
- c) zbudowaniu (opracowaniu) nowej koncepcji ekonomiki gospodarstwa leśnego, uwzględniającej poglądy i zasady nowoczesnej ekonomii ogólnej.

Prof. J. Świąder – w zakończeniu recenzji książki prof. S. Studniarskiego, pt. „Podstawy i zadania polityki leśnej” – stwierdził: „Dokładne zaznajomienie się z poglądami prof. Studniarskiego daje możliwość rozwiązania każdego praktycznego zagadnienia wchodzącego w zakres ekonomiki leśnictwa”. Wymienione dzieło, w założeniach autora, składać się miało z trzech części. W 1937 r. ukazała się część I, pt. „O strukturze gospodarstwa leśnego”. Część II traktować miała „O ustawodawstwie leśnym i jego ewolucji historycznej”, a część III „O środkach pozytywnych zmierzających do ochrony i podniesienia produktywności lasów”. II i III część nie zdążyły niestety ujrzeć światła dziennego, z powodu wybuchu wojny w 1939 roku.

Na podstawie ogromnego zasobu wiedzy z zakresu nauki leśnictwa, skonfrontowanej z praktyką gospodarstwa leśnego w okresie wieloletniej pracy zawodowej w administracji leśnej, prof. S. Studniarski podjął trud opracowania podstaw i zasad: 1° – współczesnej ekonomiki gospodarstwa leśnego oraz 2° – podstaw i zasad polityki leśnej, w realiach leśnictwa europejskiego.

Szczególną wagę przywiązywał do polityki leśnej, wyznając pogląd: „Można bez wahania stwierdzić, że podstawy polityki leśnej są w państwach europejskich na ogół zbliżone i podobne do siebie i że te podobieństwa wywodzą się ze swoistej struktury ekonomicznej i biologicznej gospodarstwa leśnego, względnie lasów europejskich. Wynika stąd, że każda książka (rozprawa) traktująca o polityce leśnej powinna zająć się przede wszystkim analizą struktury gospodarstwa leśnego, wykazać jej odrębności, słabe strony – i na tej podstawie wyciągać wnioski o rodzaju interwencji państwowej, o stosowaniu środków, które niezbędne są do konserwacji i ochrony lasów oraz do podniesienia ich produktywności i produkcyjności”.

Wymienione credo prof. Studniarskiego, w swoim ogólnym zarysie, pozostaje aktualne i dzisiaj. Nie będzie przesadą twierdzenie, że dorobek naukowy prof. Studniarskiego w latach dwudziestych i trzydziestych minionego stulecia dał początek polskiej ekonomice leśnictwa!

Prof. Studniarski był jednocześnie gorącym rzecznikiem zwiększania stanu posiadania Lasów Państwowych przez odpłatne przejmowanie lasów prywatnych. W wyniku licznych wypowiedzi za stopniowym upaństwowieniem lasów prywatnych sprawa weszła pod obrady ówczesnego Sejmu R.P. W 1919 r. Sejm rozpatrywał projekt ustawy o reformie rolnej, w którym jeden z artykułów brzmiał: „Wszystkie lasy, do jakiegokolwiek kategorii należące, z wyjątkiem lasów gminnych i drobnych przestrzeni prywatnych nienadających się do gospodarki państwowej, przechodzą na własność państwa, przy należytych zlikwidowaniu spraw serwitutowych”.

Należy również wspomnieć o wydarzeniu z 1929 r., gdy z ramienia Rządu Polskiego prof. Studniarski uczestniczył jako rzecznik strony polskiej w Międzynarodowej Komisji Ekspertów Ekonomicznych, mających na celu wycenę majątku leśnego Dóbr Krotoszyńskich księcia Turn – Taxisa. Otóż, dzięki ekspertyzie – replice prof. Studniarskiego dobra te przejęła strona polska za cenę znacznie niższą od żądanej przez rzeczników niemieckich.

W latach 1923-1939 w Katedrze Administracji i Rachunkowości Leśnej Uniwersytetu Poznańskiego, pod kierunkiem prof. Studniarskiego wykonanych zostało 41 prac dyplomowych. Uczniami prof. Studniarskiego, m.in. byli: prof. J. Świąder (1931), prof. T. Molenda (1933), oraz prof. T. Trampler (1934).

Wybitny dorobek naukowy prof. Studniarskiego i jego uczniów – traktujący o: strukturze gospodarstwa leśnego, środkach nakierowanych na rozwój (wzrost) produktywności i produktywności lasów oraz podstawach, zasadach i metodach wartościowania lasu i jego składników – stanowił wyjątkowo korzystną pozycję wyjściową do startu ekonomiki leśnictwa po zakończeniu II wojny światowej.

*

Drugim filarem poznańskiej ekonomiki leśnictwa był niewątpliwie prof. Tadeusz Molenda. Bardzo staranne wykształcenie ogólne odebrał w gimnazjum typu matematyczno-przyrodniczego w Jędrzejowie, zakończone w 1929 r. egzaminem maturalnym z wynikiem „Summa cum laude”! Dyplom inżyniera leśnictwa uzyskał na Uniwersytecie Poznańskim w 1933 r. Bezpośrednio po ukończeniu studiów zatrudniony został jako asystent w Zakładzie Dendrometrii, a następnie w Katedrze Administracji i Rachunkowości Leśnej Uniwersytetu Poznańskiego. W 1936 r. uzyskał stopień doktora nauk leśnych. W 1937 r. przeszedł do praktycznej działalności w leśnictwie, podejmując stanowisko radcy ekonomicznego w Naczelnej Dyrekcji Lasów Państwowych, gdzie pracował do wybuchu II wojny światowej. W krótkim stosunkowo okresie czasu, w latach 1936-1939 opublikował kilkanaście wartościowych prac naukowych, poświęconych: a) krytycznej ocenie klasycznej statyki leśnej, oraz b) ekonomicznym podstawom oceniania lasu. Po zakończeniu II wojny światowej, w latach 1945-1947 sprawował funkcję nadleśniczego, Nadleśnictwa Państwowego Leszyce (OZLP Toruń). Jednocześnie kontynuował przerwana wybuchem wojny działalność naukową.

W 1946 r. habilitował się na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego, na podstawie (wykonanej w dużej mierze przed II wojną) obszernej rozprawy, pt. „Badania nad ekonomiką i polityką gospodarczą polskich lasów państwowych w latach 1920-1939”. W tymże 1946 r. powołany został na stanowisko profesora nadzwyczajnego oraz kierownika Katedry Administracji i Polityki Leśnej Uniwersytetu Poznańskiego. W 9 lat później Rada Państwa nadała mu tytuł prof. zwyczajnego nauk leśnych. W 1947 r., na wniosek Rady Wydziału Rolniczo-Leśnego, Katedra Administracji i Polityki Leśnej przemianowana została w Katedrę Ekonomiki i Polityki Leśnej, a w 1950 r. w Katedrę Ekonomiki Leśnictwa. Zmiana nazwy nie była przypadkowa, chodziło bowiem o wyłączenie „Polityki Leśnej” z programów nauczania na wydziałach leśnych. Zadziałał w tym przypadku motyw polityczny – przekazujący „polityki branżowe” strukturom administracji państwowej. W zaistniałych warunkach społeczno-politycznych prof. T. Molenda podjął inicjatywę organizacji wielozakładowej Katedry Ekonomiki Leśnictwa. W ramach tej Katedry powołane zostały następujące zakłady naukowo-dydaktyczne:

- Zakład Ekonomiki Gospodarstwa Leśnego,
- Zakład Administracji i Rachunkowości Leśnej,
- Zakład Planowania Gospodarczego,
- Zakład Historii i Geografii Gospodarczej Leśnictwa.

W gronie wymienionych zakładów naukowo-dydaktycznych zabrakło miejsca dla „Polityki Leśnej” – nierozzerwalnie związanej z podstawami Ekonomiki Leśnictwa. W myśl bowiem filozofii wyznawanej przez profesorów: S. Studniarskiego i T. Molendę, to właśnie gruntowna znajomość struktur biologicznych i ekonomicznych gospodarstwa leśnego – stanowić powinna podstawę teorii i praktyki polityki leśnej, tj. interwencji państwa sprzyjającej pełnieniu przez lasy swoich produkcyjnych i pozaprodukcyjnych funkcji, zabezpieczając jednocześnie zrównoważony wzrost produktywności i produktywności gospodarki leśnej. Na marginesie można wspomnieć, że po zakończeniu II wojny, w latach 1945-1949, wykłady z Ekonomiki

i Polityki Leśnej cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem słuchaczy, co potwierdzała również duża liczba studentów podejmujących tematykę prac dyplomowych z zakresu polityki gospodarczej leśnictwa.

Szczególnym okresem w życiu prof. T. Molendy były lata akademickie 1949/1950-1953/1954, kiedy to pełnił obowiązki dziekana Wydziału Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego, po jego wyodrębnieniu się z Wydziału Rolniczo-Leśnego U.P., a następnie obowiązki pierwszego rektora Wyższej Szkoły Rolniczej, wyodrębnionej z Uniwersytetu Poznańskiego, przemianowanej w 1971 r. na Akademię Rolniczą w Poznaniu.

Poznańską Ekonomiką Leśnictwa profesor T. Molenda kierował 18 lat (1946-1964). Był to okres szczególnie twórczej działalności naukowej i dydaktycznej profesora oraz poznańskiej Ekonomiki Leśnictwa, okres intensywnego kształcenia kadry naukowej. Prof. T. Molenda, dysponując bardzo dużym zasobem wiedzy ogólnej, obszernym zasobem wiedzy z zakresu nauk leśnych, a także wiedzy z zakresu logicznych podstaw podejmowania i realizacji tematów (prac) badawczych, z łatwością i precyzją określał obszary i dziedziny kwalifikujące się do badań naukowych, wskazując jednocześnie na priorytety ich realizacji.

W dorobku naukowym prof. T. Molendy, obejmującym sto kilkanaście pozycji, dominują prace z zakresu makroekonomiki leśnictwa, traktujące o związkach gospodarki leśnej z gospodarką narodową. Zagadnieniom tym, a zwłaszcza problemom polityki gospodarczej leśnictwa i drzewnictwa, poświęcił kilkadziesiąt znakomitych publikacji. Formułowane w Jego pracach uogólnienia i wnioski wytyczały teoretyczne kierunki rozwoju polskiej gospodarki drzewnej oraz były podstawą wielu podstawowych decyzji gospodarczych.

Z sztandarowych publikacji prof. T. Molendy, o szczególnie dużym znaczeniu poznawczym, wymienić należy:

- „Ewolucja poglądów na statykę leśną” (1937 r.),
- „Granice ekonomiki leśnictwa” (1949),
- „Ogólne założenia ekonomiki leśnictwa” (1957),
- „Badania nad ekonomiką i polityką gospodarczą polskich lasów państwowych w latach 1920-1939” (1960),
- „Dwa dwudziestolecia polskiego leśnictwa” (1964),
- „Przemysłowa integracja leśnictwa w świetle założeń polityki gospodarczej” (1966),
- „Stan leśnictwa i drzewnictwa w Polskiej Rzeczypospolitej i jego perspektywy” (1967),
- „Ekonomiczne podstawy i zasady kształtowania cen na produkty leśne” (1970),
- „Badania regresyjnej formy funkcji celów lasu” (1974).

Do dorobku naukowego prof. T. Molendy doliczyć należy szereg cennych opracowań o charakterze podręcznikowym.

Cechą charakterystyczną twórczości prof. T. Molendy jest nie tylko oryginalność i wysoki poziom, rzecz można kunszt, stawiania zagadnień naukowych, lecz także rzadziej spotykaną umiejętność precyzyjnego analizowania badanych zjawisk i procesów i umiejętność równie precyzyjnego syntetyzowania wyników badań. Podkreślić również należy świetny język i formę publikacji profesora.

Zarysowany bardzo ogólnie dorobek naukowy prof. T. Molendy stawia Go w rzędzie najwybitniejszych przedstawicieli nauk ekonomiczno-leśnych. Wydatnie pomnażając dorobek z zakresu ekonomiki leśnictwa zdobył trwałą pozycję w historii nauki leśnictwa. Bogaty, teorio-poznawczy dorobek prof. Molendy zasługuje na odrębne potraktowanie, na obszerne monograficzne opracowanie.

Nie można pominąć zasług profesora T. Molendy w zakresie kształcenia kadr pracowników

naukowych. Pod Jego opieką i kierunkiem sfinalizowane zostały w poznańskiej Uczelni 4 przewody habilitacyjne. Był promotorem 18 sfinalizowanych przewodów doktorskich. Z grona Jego doktorantów 12 osób uzyskało tytuł naukowy profesora. Nie można też pominąć informacji o pełnieniu przez prof. Molendę, przez dwie kadencje (1961-1968) odpowiedzialnej funkcji podsekretarza stanu w Ministerstwie Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego. Absorbowany działalnością związaną z obowiązkami wiceministra, nie zaniedbywał działalności naukowo-badawczej. W okresie tym ogłosił drukiem ponad 40 prac naukowych, w tym dwa podręczniki akademickie.

Po zakończeniu służby państwowej w Ministerstwie Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, prof. T. Molenda pozostał w Warszawie. W Poznaniu natomiast, w Jego macierzystej Katedrze, pozostawił kadre, której stan osobowy w latach sześćdziesiątych obejmował: trzech samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych oraz trzech pomocniczych pracowników naukowo-dydaktycznych ze stopniem doktora nauk leśnych. Kadra ta zapewniała w zasadzie realizację działalności badawczej i dydaktycznej w poznańskiej Katedrze Ekonomiki Leśnictwa. W tym układzie Katedra funkcjonowała do końca roku akademickiego 1969/1970.

Inauguracja roku akademickiego A.D. 1970/1971 rozpoczęła jednocześnie funkcjonowanie Akademii Rolniczej w Poznaniu (podobnie jak innych wyższych uczelni w kraju) w zmienionej, instytutowej strukturze organizacyjnej. Poznańska Ekonomika Leśnictwa (podobnie jak warszawska Ekonomika Leśnictwa) wraz z Urzędzeniem Lasu i Dendrometrią – znalazła się w Instytucie Organizacji Gospodarstwa Leśnego. W tej strukturze organizacyjnej I.O.G.L. funkcjonował do 1981 r.

Na początku lat siedemdziesiątych I.O.G.L. prezentował dość znaczny potencjał kadrowy, na który składało się: pięciu pracowników z tytułem profesora oraz sześciu pracowników ze stopniem dr. hab. Natomiast pod koniec 1981 r. potencjał kadrowy I.O.G.L. przedstawiał się następująco: pracownicy z tytułem profesora: siedem osób, ze stopniem dr. hab.: pięć osób, ze stopniem dr. nauk leśnych: pięć osób.

Abstrahując od próby oceny instytutowej struktury organizacyjnej Wydziałów Leśnych w Polsce, która miała tyłuż zwolenników co i przeciwników. Można natomiast przytoczyć pogląd (opinię) poznańskiego klasyka nauki leśnictwa, wybitnego znawcy ekonomiki i organizacji gospodarstwa leśnego, prof. Stefana Studniarskiego na temat związków przyczynowo-skutkowych zachodzących między dyscyplinami nauki leśnictwa, które w latach 1970-1981 znalazły się pod „jednym dachem”, tj. w Instytucie Organizacji Gospodarstwa Leśnego. Otóż, zdaniem prof. Studniarskiego: „Urządzenie lasu”, „Dendrometria” oraz „Ekonomika leśnictwa” – były, są i pozostaną bardzo silnie powiązane z organizacją gospodarstwa leśnego z biologicznymi i ekonomicznymi strukturami gospodarki leśnej. Można wspomnieć, że wprowadzenie instytutowej struktury organizacyjnej na Wydziałach Leśnych w Polsce, nieznacznie wyprzedziło reorganizację (komasację) nadleśnictw Lasów Państwowych, z czym musiały się liczyć przede wszystkim dyscypliny nauki leśnictwa parające się podstawami organizacji i ekonomiki gospodarstwa leśnego.

*

Jubileuszowe rozważania z reguły związane są z próbą ogólnego podsumowania zarówno osiągnięć, jak i niepowodzeń. Tak więc, zgodnie z tradycją, w niniejszym referacie podjęta została próba ogólnej charakterystyki osiągnięć poznańskiej ekonomiki leśnictwa w okresie po zakończeniu II wojny światowej.

Otóż, począwszy od lat pięćdziesiątych, w poznańskim Wydziale Leśnym rozpoczął się

proces klasyfikacji nauk ekonomiczno-leśnych. W rezultacie, dyscypliny ekonomiczno-leśne ujęto w dwie grupy, a mianowicie:

- Ekonomikę leśnictwa, do której zaliczono: a) politykę gospodarczą leśnictwa (politykę leśną) oraz b) historię i geografię gospodarczą leśnictwa – tj. dyscypliny badające rozwój leśnictwa jako działu gospodarki narodowej;
- Ekonomikę gospodarstwa leśnego, której głównymi przedmiotami zainteresowań są: a) ekonomika i organizacja procesów produkcyjnych i procesów pracy w gospodarstwie leśnym, oraz b) zarządzanie gospodarstwem leśnym, z uwzględnieniem finansów i rachunkowości leśnej.

Kredo z obszernym uzasadnieniem na temat wymienionej klasyfikacji dyscyplin ekonomiczno-leśnych, na łamach „Sylwana”, w 1957 r., przedstawił prof. T. Molenda w artykule, pt. „Ogólne założenia ekonomiki leśnictwa”. W artykule tym autor jednoznacznie wypowiedział się za wyodrębnieniem „Ekonomiki gospodarstwa leśnego”, w tym ekonomiki przedsiębiorstw leśnych ukształtowanych po wprowadzeniu w życie ustawy o Państwowym Gospodarstwie Leśnym. W trzy lata później (1960) prof. Molenda opublikował monumentalną pracę, pt. „Badania nad ekonomiką i polityką gospodarczą w polskich lasach państwowych w latach 1920-1939”. Jeżeli „Założenia ekonomiki leśnictwa” – były inspiracją do rozwoju badań nad ekonomiką gospodarstwa leśnego, dotyczących w głównej mierze: a) ekonomiki produkcji leśnej, b) ekonomiki pracy w gospodarstwie leśnym, to „Badania nad ekonomiką i polityką gospodarczą w lasach państwowych...” inspirowały badania nad polityką gospodarczą w leśnictwie oraz badania nad historią gospodarczą leśnictwa, a także wybranymi zagadnieniami geografii gospodarczej leśnictwa.

Przyjęta pod koniec lat pięćdziesiątych w poznańskim ośrodku ekonomiki leśnictwa klasyfikacja dyscyplin ekonomiczno-leśnych, zgodnie z założeniami, określała ogólnie zarówno tematykę, jak i treść prowadzonych zajęć dydaktycznych.

Począwszy od lat sześćdziesiątych prowadzone były prace badawcze z zakresu „ekonomiki gospodarstwa leśnego” (nazywanej przez prof. Molendę „mikroekonomiką leśnictwa”), które koncentrowały się na trzech głównych kierunkach, a mianowicie: – na problemach ekonomiki produkcji leśnej, – na problemach ekonomiki pracy w gospodarstwie leśnym, – na problemach ekonomiki przedsiębiorstw leśnych. Problemom ekonomiki produkcji leśnej poświęcono kilkadziesiąt prac badawczych. Dotyczyły one głównie metodycznych podstaw: a) określenia produktywności i produktywności lasów, b) określania efektywności produkcji leśnej, c) wyceny wartości produkcyjnej lasu, d) określania kompleksowej wartości lasu, e) wyceny wartości lasu i jego składników.

Wiele miejsca i czasu poświęcono problemom badawczym ekonomiki pracy w gospodarstwie leśnym. Pozycją wyjściową badań była obszerna praca, autorstwa referującego, pt. „Podstawowe problemy polityki zatrudnienia w państwowym gospodarstwie leśnym” – opublikowana w 1965 r. Problemom badawczym z zakresu ekonomiki pracy w gospodarstwie leśnym poświęcono również kilkadziesiąt prac badawczych. Dotyczyły one w ogólnym zarysie: a) wielkości i struktury zadań produkcyjnych, nakładów czasu pracy oraz kosztów w gospodarstwie leśnym, b) określenia i porównywania wydajności pracy w gospodarstwie leśnym, c) metod określania efektywności pracy oraz d) metod określania ekonomicznej efektywności postępu technicznego w gospodarstwie leśnym.

Poznańska ekonomika leśnictwa osiągnęła znaczący dorobek w zakresie finansów i rachunkowości przedsiębiorstw leśnych. Szczególnie cenny wkład do rozwoju tej dyscypliny ekonomiczno-leśnej wniósł przedwcześnie zmarły (1988) nasz Kolega, doc. dr hab. Łucjan

Sobański, autor kilkudziesięciu prac naukowych o charakterze monografii, studiów i rozpraw z zakresu finansów i rachunkowości leśnej oraz zarządzania gospodarstwem leśnym. Należał do wąskiego w kraju grona specjalistów z zakresu finansów i rachunkowości leśnej. Krótko przed śmiercią wydany został podręcznik Jego autorstwa, pt. „Zarządzanie przedsiębiorstwem leśnym”. Był laureatem Zespołowej Nagrody Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za opracowanie monografii naukowej.

Począwszy od lat pięćdziesiątych XX wieku w ramach poznańskiej ekonomiki leśnictwa prowadzone były prace badawcze z zakresu „Historii gospodarczej leśnictwa”, zaliczanej przez prof. T. Molendę do tzw. makroekonomicznej grupy dyscyplin ekonomiczno-leśnych. Poznańska ekonomia leśnictwa była i jest jedynym w kraju ośrodkiem naukowo-dydaktycznym historii gospodarczej leśnictwa. Wtedy też historią gospodarczą leśnictwa zajęli się, młody podówczas, absolwent studiów historycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie – aktualnie em. prof. zw. dr nauk historycznych – Józef Broda. Rezygnując z szerszej charakterystyki dorobku i osiągnięć Kolegi prof. J. Brody, pozwolę sobie jedynie wskazać na dużej wagi fragmenty Jego twórczości naukowej, a przede wszystkim na Jego udział w opracowaniu pomnikowego dzieła zespołowego pt. „Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce” oraz na opracowane pod Jego redakcją dwa kolejne tomy monografii polskich lasów państwowych. Pierwszy tom obejmuje dzieje Lasów Państwowych w Polsce w okresie międzywojennym (1918-1939), drugi dzieje polskich lasów państwowych w latach 1944-1990. Prof. J. Broda jest również autorem podręcznika akademickiego pt. „Historia leśnictwa w Polsce”. Dorobek naukowy poznańskiego ośrodka naukowo-dydaktycznego z zakresu historii gospodarczej leśnictwa, pod batutą prof. J. Brody, należy do dorobku poznańskiej i krajowej nauki leśnictwa. Można rzec, że włączenie przez prof. T. Molendę „Historii gospodarczej leśnictwa” do szeroko pojętej ekonomiki leśnictwa uznać można za szczęśliwy i korzystny zbieg okoliczności dla polskiej nauki leśnictwa.

Ważną dyscypliną naukowo-dydaktyczną powołanego do życia w 1919 roku Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego była również Geografia gospodarcza leśnictwa, rozwijająca się pod twórczym kierownictwem prof. Józefa Rivolego, współtwórcy Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego. Po II wojnie dyscyplina ta, zachowując interdyscyplinarny charakter, weszła w skład makroekonomicznych dyscyplin, działających w ramach Katedry Ekonomiki Leśnictwa.

Działalność badawczą i dydaktyczną z zakresu geografii gospodarczej leśnictwa, na poznańskim Wydziale Leśnym prowadził Kol. Henryk Błaszyk, który w 1960 r. uzyskał stopień dr. nauk leśnych, a w 1976 r. stopień naukowy dr. habil. z zakresu geografii gospodarczej leśnictwa. Autor około 20. poważnych, problemowych prac naukowych, początkowo z pogranicza historii i geografii gospodarczej leśnictwa, a następnie z zakresu geografii gospodarczej leśnictwa – publikowanych w: PWRiL, Wydawnictwie Instytutu Dendrologii PAN, w „Sylwaniu” oraz Rocznikach Wyższej Szkoły Rolniczej, później Akademii Rolniczej w Poznaniu.

W 1968 r. wydał podręcznik, pt. „Zarys geografii leśnictwa”, a w 1973 r. „Przewodnik przyrodniczy po województwie poznańskim”. Był laureatem Nagrody Zespołowej Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za opracowanie monografii naukowej.

Dorobek danej jednostki naukowo-badawczej lub naukowo-dydaktycznej posiada określony wymiar ilościowy, choć ilość nie zawsze idzie w parze z jakością.

Swój wymiar ilościowy posiada również dorobek poznańskiej ekonomiki leśnictwa. Otóż w okresie międzywojennym (1918-1939) na dorobek poznańskiej ekonomiki leśnictwa złożyło się:

- a) 25 świetnych publikacji – autorstwa przede wszystkim prof. Stefana Studniarskiego, a także prof. Tadeusza Molendy;

- b) wypromowanie 41 dyplomowanych inżynierów leśnictwa, tak bardzo potrzebnych po odzyskaniu niepodległości.

Po zakończeniu II wojny światowej, w latach 1945-1992, na dorobek poznańskiej ekonomiki leśnictwa złożyło się:

- a) 510 publikacji, w tym 25 skryptów i podręczników akademickich;
- b) wypromowanie około 360 mgr inż. leśnictwa;
- c) 45 sfinalizowanych przewodów doktorskich;
- d) 5 sfinalizowanych przewodów habilitacyjnych.

*

Przedstawiony rys dziejów poznańskiej ekonomiki leśnictwa byłby niepełny, gdyby nie uwzględnił obszernej, bardzo owocnej współpracy z bratnią Katedrą Ekonomiki Leśnictwa SGGW-AR w Warszawie, kierowaną przez 28 lat (1965-1993) przez prof. zw. dr. hab. Tadeusza Marszałka, wielkiego naszego Przyjaciela. Wszechstronność tej współpracy wyrażała się przede wszystkim: – w wymianie doświadczeń w dziedzinie badań naukowych, – w wymianie doświadczeń w zakresie działalności dydaktycznej oraz we współautorstwie podręczników akademickich, oraz – w zakresie kształcenia kadry pracowników naukowo-dydaktycznych. Współpraca zaowocowała również w postaci sensownego podziału pracy w zakresie badań naukowych. I tak, na przykład: warszawska ekonomika leśnictwa, w większym zakresie koncentrowała swoje badania nad problemami ekonomiki produkcji leśnej, podczas gdy poznańska ekonomika, w większym zakresie realizowała program badawczy nad problemami ekonomiki pracy w gospodarstwie leśnym. Szczególnie owocnie układała się współpraca obu ośrodków w zakresie kształcenia kadry młodych pracowników naukowo-dydaktycznych. Nasi następcy ze stopniami i tytułami naukowymi, zanim objęli odpowiedzialne funkcje naukowo-dydaktyczne, byli życzliwie i jednocześnie rzetelnie „prześwietlani” przez swoich promotorów i recenzentów, m.in. przez prof. Tadeusza Marszałka i moją skromną osobę.

Z satysfakcją i szacunkiem należy się wypowiedzieć o współpracy poznańskiej ekonomiki leśnictwa z Instytutem Badawczym Leśnictwa, a w szczególności z Zakładem Ekonomiki i Polityki Leśnej. Owocnie układała się współpraca między wymienionymi jednostkami w zakresie kształcenia kadry pracowników naukowo-badawczych. Szczególnie korzystny pod tym względem był okres, gdy Zakładem Ekonomiki i Polityki Leśnej IBL kierował niezapomnianej pamięci prof. dr hab. Tadeusz Partyka. Niewykluczone, że na korzystny klimat tej współpracy wpłynęła okoliczność znacznego udziału w składzie osobowym pracowników Instytutu licznej grupy absolwentów leśnictwa Uniwersytetu Poznańskiego, profesorów nauk leśnych: Jana Świądra, Tadeusza Trampler, Maksymiliana Kreuzingera, Zygmunta Patalasa, Tadeusza Partyki, Romana Pachlewskiego, Stefana Łukomskiego.

Słowa wdzięczności pragnę zaadresować do naszych Lasów Państwowych – wielkiego poligonu doświadczalnego nauki leśnictwa, a konkretnie do Szanownych PT Kolegów, gospodarzy Państwowego Gospodarstwa Leśnego, życzliwie i szeroko otwartych na współpracę z zakładami naukowo-dydaktycznymi wyższego szkolnictwa leśnego. Zdajemy sobie sprawę, że bez możliwości dostępu do terenowych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych oraz materiałów źródłowych, bez współpracy z jednostkami Lasów Państwowych, trudno byłoby sobie wyobrazić działalność naukowo-dydaktyczną wyższego szkolnictwa leśnego, w tym również działalność badawczą ekonomiki leśnictwa i gospodarstwa leśnego. Dziękujemy więc serdecznie naszym PT Kolegom wszystkich szczebli zarządzania Państwowym Gospodarstwem Leśnym za dotychczasową współpracę, prosząc jednocześnie o jej kontynuowanie dla dobra nauki i praktyki leśnictwa.

*

Na zakończenie dwie refleksje:

- Δ Funkcjonująca od lat dziewięćdziesiątych minionego już XX stulecia poznańska ekonomika leśnictwa miała dobrą pozycję wyjściową w postaci dorobku naukowego i dydaktycznego poprzedników. Aktualnie poznańska Katedra Ekonomiki Leśnictwa posiada korzystne warunki do kontynuowania i rozwoju działalności naukowo-dydaktycznej, dysponuje bowiem niezbędnym zapleczem kadrowym w osobach dwóch samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych, legitymujących się znaczącym dorobkiem naukowym oraz dobrze zapowiadającą się kadrą asystencką. Jest to refleksja pozytywna.
- Δ Druga refleksja jest mniej optymistyczna! Otóż, po wyceliniowaniu w 1950 r. „Polityki Leśnej” z programów nauczania na wyższych uczelniach leśnych w Polsce, dyscyplina ta nadal jest na swego rodzaju emigracji. W związku z powyższym stwierdzam wyrażam pogląd, że najwyższy już czas, aby „Polityka Leśna” z honorem wróciła do dydaktyki studiów leśnych. Jest bowiem nie do przyjęcia, by absolwent Wydziału Leśnego nie znał ogólnych podstaw i zasad polityki gospodarczej Państwa w odniesieniu do leśnictwa, polityki bazującej na pełnej znajomości ekonomicznych i biologicznych struktur gospodarstwa leśnego. Należy również pamiętać, że „Polityka Leśna” w historii nauki i praktyki leśnictwa zawsze odgrywała poczesną rolę.

*

Oto spis ważniejszych, wybranych publikacji – przedstawionych w opracowaniu twórców i kontynuatorów poznańskiej ekonomiki leśnictwa w okresie ich działalności naukowo-dydaktycznej:

Prof. Stefan Studniarski

- 1924-1925: Badania nad strukturą gospodarstwa leśnego. Sylwan, Lwów.
 1926: O cłach na surowiec drzewny i produkt tartaczny. Sylwan, Lwów.
 1926: Teoria Roberta Liefmanna i jej wpływ na niektóre zagadnienia z dziedziny gospodarstwa leśnego. Sylwan, Lwów.
 1928: O wartości dochodowej lasu. Sylwan, Lwów.
 1929: Leśnictwo w pierwszym dziesięcioleciu Polski Odrodzonej. Wyd. Poznań.
 1930: Wpływ ustroju agrarnego i stosunków politycznych na ustawodawstwo leśne. Las Polski, Warszawa.
 1932: Widmo przyszłego kryzysu leśnego. Przegląd Ekonomiczny, Lwów.
 1933: O rentowności gospodarstwa leśnego. Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych, Poznań.
 1937: Podstawy i zadania polityki leśnej. Wyd. Księgarnia Uniwersytecka, Poznań (str. 250).

Prof. Tadeusz Molenda

- 1937: Krytyczne uwagi nad zagadnieniem konstrukcji tablic zasobności drzewostanów. Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych, Poznań.
 1937: Wpływ doktryn ekonomicznych na kierunek i rozwój statyki leśnej. Drukarnia Mejzy, Poznań.
 1937: Podstawy ekonomiczne oceniania lasu w układzie Huffela. Drukarnia Mejzy, Poznań.
 1937: Ewolucja poglądów na statykę leśną. Drukarnia Mejzy, Poznań.
 1937: Zasady rentowności gospodarstwa leśnego w ujęciu Huffela i ich analiza porównawcza. Drukarnia Mejzy, Poznań.

- 1945: Wycenianie nieruchomości leśnych w ekonomii i w technice. Wyd. Koło Leśników U.P., Poznań, skrypt.
- 1949: Granice ekonomiki leśnictwa. PTPN, Poznań.
- 1957: Ogólne założenia ekonomiki leśnictwa. Sylwan.
- 1957: Rachunkowość leśna i przemysłowo-drzewna. Wyd. WSR, Poznań, skrypt.
- 1959: Powojenne zmiany w międzynarodowym obrocie drzewnym. Współautor: T. Puchalski. Roczniki WSR (Dodatek 1), Poznań.
- 1960: Badania nad ekonomiką i polityką gospodarczą polskich lasów państwowych w latach 1920-1939. Folia Forestalia Polonica. Seria A – Leśnictwo, PWRiL, Warszawa.
- 1960: Wpływ integracji ekonomicznej na rozwój stosunków między lasami i przemysłem. Sylwan nr 8.
- 1963: Finanse i rachunkowość w gospodarstwie leśnym. PWRiL, Warszawa, podręcznik.
- 1963: Ekonomika i ekonomizacja leśnictwa. Las Polski, nr 17.
- 1964: Dwa dwudziestolecia polskiego leśnictwa. PTL, Warszawa.
- 1964: Leśnictwo powojennego dwudziestolecia w gospodarce kraju. Sylwan nr 3.
- 1965: Ewolucja funkcji gospodarczej leśnictwa na tle postępu technicznego i ekonomicznego. Sylwan nr 1.
- 1965: Zarys ekonomiki drzewnictwa. PWRiL, Warszawa, podręcznik.
- 1966: Przemysłowa integracja leśnictwa w świetle założeń polityki gospodarczej. Sylwan nr 9.
- 1969: Zagadnienia ekonomiki leśnictwa. Opracowanie zespołowe. PWRiL, Warszawa, podręcznik akademicki.
- 1969: Ekonomiczne podstawy i zasady kształtowania cen na produkty leśne. Mat. Studium Podypl. Wydziału Leśnego AR w Krakowie, Warszawa.
- 1970: Makroekonomiczne założenia współczesnych badań prognostycznych leśnictwa. Sylwan nr 12.
- 1973: Metody szacowania pozagospodarczych funkcji lasu ze szczególnym uwzględnieniem rejonów przemysłowych. MLiPD, Warszawa.
- 1974: Prognoza rozwoju leśnictwa w Polsce na lata 1976-1995 oraz 1995-2030. Wersja wstępna. IBL Warszawa.

Prof. Mieczysław Podgórski

- 1956: Metodyka powiązania urządzania lasu z perspektywicznym planowaniem gospodarczym. Kat. Ekon. Leśn. WSR, Poznań, rozprawa doktorska.
- 1962: Projektowanie elementów zadrzewień. W: Zadrzewienia w Wielkopolsce, PWRiL, Warszawa.
- 1965: Problemy powiązania urządzania lasu z planowaniem gospodarczym. Roczniki Naukowe WSR, T. XXVII, Poznań.
- 1865: Główne kierunki polityki gospodarczej w lasach państwowych w Polsce Ludowej. Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, R. XXVI, Warszawa-Poznań.
- 1965: Podstawowe problemy polityki zatrudnienia w państwowym gospodarstwie leśnym. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. XVI, z. 5, Poznań, rozprawa habilit.
- 1965: Zagadnienia taryfikacji pracy i płacy w państwowym gospodarstwie leśnym. Roczniki Nauk. WSR, T. XXII, Poznań.
- 1966: Wybrane zagadnienia ekonomiki leśnictwa. TNOiK, Kraków, skrypt.

- 1967: Zagadnienia produkcyjne i nakłady pracy w państwowym gospodarstwie leśnym. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. XXI z. 2, Poznań.
- 1967: Wybrane zagadnienia ekonomiki i organizacji pracy w gospodarstwie leśnym. Wyd. WSR, Poznań, skrypt.
- 1969: Zagadnienia ekonomiki leśnictwa. Praca zespołowa, PWRiL, Warszawa, podręcznik akad.
- 1970: Metoda wskaźnika średnio ważonej pracochłonności w określaniu wydajności pracy w gospodarstwie leśnym. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. XXXII, Poznań.
- 1971: Stan i perspektywy rozwojowe nauki leśnictwa w Polsce. W: Jubileuszowy Zjazd Absolwentów Studiów Rolniczych i Leśnych w Poznaniu 1919/20-1969/70. Wyd. Stowarzyszenie Absolwentów WSR w Poznaniu oraz poznańskiej WSR.
- 1972: Próba oceny bazy surowcowo-drzewnej oraz potencjału przemysłowo-drzewnego północno-zachodnich powiatów Wielkopolski. Opracowanie zespołowe Zakładu Inst. Org. Gosp. Leśnego AR w Poznaniu - wyróżnione Zespołową Nagrodą Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego.
- 1974: Zarys ekonomiki gospodarstwa leśnego. Wyd. AR w Poznaniu, skrypt.
- 1978: Zarys ekonomiki leśnictwa. Współautor: prof. T. Marszałek, PWRiL, Warszawa, podręcznik akademicki.
- 1979: Problemy organizacji produkcji leśnej w Puszczy Noteckiej w świetle aktualnego stanu i przyszłych funkcji lasu. Współautor: E. Żółciak, Sylwan nr 9.
- 1980: 60 lat gospodarki leśnej w odrodzonej Polsce (1918-1978). Współautor: J. Broda, Sylwan nr 2.
- 1981: Wielkość i wartość zmiany zapasu drzewnego na pniu w rachunku ekonomicznym produkcji leśnej. Współautor: Ł. Sobański. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. XL, Poznań.
- 1986: Szacowanie gospodarczej wartości lasu w warunkach nierównowagi ekonomicznej gospodarstwa leśnego. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. XLII, Poznań.
- 1988: Próba delimitacji nadleśnictw według wskaźnika ekonomicznej efektywności gospodarstwa leśnego. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. LXVI, Poznań.
- 1991: Próba określenia produkcyjności i produktywności lasu za pomocą wskaźników technicznych i ekonomicznych. Współautor: R.P. Kikayi. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. 82, Poznań.
- 1997: Podstawy i zasady gospodarki finansowej w polskich lasach państwowych w okresie powojennym (1945-1991). Sylwan nr 7.
- 2001: Możliwości wykorzystania zmodyfikowanego rachunku leśnej stopy procentowej do wartościowania lasu i jego składników. Współautor: A. Zydrzeń. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. 90, Poznań.
- 2001: Podstawy wyceny lasów. Praca zespołowa pod redakcją M. Podgórskiego. Wyd. Zachodnie Centrum Organizacji, Zielona Góra, str. 254.

Doc. dr hab. Łucjan Sobański

- 1961: Zmiany w strukturze rzemioł drzewnych w Polsce po II wojnie światowej. Przemysł Drzewny nr 8 (rozpr. doktorska).
- 1962: Kosztorysowanie zadrzewień. W: Zadrzewienia w Wielkopolsce. PWRiL, Warszawa.
- 1964: Badania nad organizacją dostaw drewna dla przemysłu w Polsce. Roczniki WSR, Poznań.

- 1964: Zastosowanie metod statystycznych do oceny dokładności pomiarów drewna w przemyśle celulozowo-papierniczym. Przegląd Papierniczy nr 12.
- 1967: Materiały do ćwiczeń z rachunkowości leśnej. WSR, Poznań (skrypt).
- 1971: Materiały do ćwiczeń z rachunkowości przedsiębiorstw przemysłu drzewnego. WSR, Poznań (skrypt).
- 1972: Próba oceny bazy surowcowo-drzewnej oraz potencjału przemysłowo-drzewnego północno-zachodnich powiatów Wielkopolski. Zakład Ekonomiki Leśnictwa AR, Poznań. Współautorzy: H. Błaszyk, M. Podgórski. Praca wyróżniona Zespołową Nagrodą Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego.
- 1972: Ocena majątku trwałego Leśnych Zakładów Doświadczalnych AR w Poznaniu. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. 34, Poznań.
- 1972: Próba oceny majątku trwałego jednostek Lasów Państwowych. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. 34, Poznań.
- 1974: Zagadnienia rozliczeń Leśnych Zakładów Doświadczalnych z budżetem w systemie rozrachunku gospodarczego. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. 38, Poznań (rozpr. habil.).
- 1975: Teoretyczne uogólnienia i uzasadnienia nowego modelu rozliczeń finansowych Leśnych Zakładów Doświadczalnych z budżetem. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. 40, Poznań.
- 1980: Wybrane zagadnienia z zarządzania przedsiębiorstwem leśnym. PTE Bydgoszcz. Współautor: M. Podgórski (skrypt).
- 1987: Zarys zarządzania przedsiębiorstwem leśnym. Wyd. AR w Poznaniu (podręcznik akad.).
- 1988: Struktura dochodów oraz zysków operacyjnych w jednostkach Lasów Państwowych w latach 1984-1986. Prace Kom. Nauk Leśnych PTPN, T. 66, Poznań.

Prof. Józef Broda

- 1956: Gospodarka leśna w dobrach żywieckich do końca XVIII w. PWN, Warszawa.
- 1964: Dewastacyjna eksploatacja lasów (XVI-XVIII w.). W: Zarys historii gospodarstwa wiejskiego w Polsce. T. 2. Instytut Historii i Kultury Materialnej PAN i Inst. Historii PAN. PWRiL, Warszawa.
- 1965: Warunki rozwoju leśnej produkcji towarowej w Polsce (okres od XV do końca XVIII w.). W: Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce. PWRiL, Warszawa.
- 1965: Puszcze karpackie i sudeckie (ich dzieje gospodarcze). W: Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce. PWRiL, Warszawa.
- 1970: Gospodarka leśna (od połowy XIX w. do I wojny światowej). W: Zarys historii gospodarstwa wiejskiego. T. 3. Instytut Historii Kultury Materialnej PAN i Inst. Historii PAN. PWRiL, Warszawa.
- 1979: Rola lasu w ochronie środowiska naturalnego w Polsce w ujęciu historycznym (od końca XVIII w.). Sylwan nr 11.
- 1980: 60 lat gospodarki leśnej w odrodzonej Polsce (1918-1978). Współautor: M. Podgórski. Sylwan nr 2.
- 1984: Lasy Królestwa Polskiego i stan ich zagospodarowania w dobie powstania styczniowego. Sylwan nr 3.
- 1985: Proces wylesień na ziemiach polskich od czasów najdawniejszych. Czasopismo Geograficzne nr 2.

- 1985: Ewolucja leśnictwa w Polsce. W: W głąb lasu. Las w polskiej literaturze i sztuce. Warszawa.
1988. Zarys historii gospodarstwa leśnego w Polsce. Podręcznik. PWRiL, Warszawa.
- 1992: Lasy państwowe w Polsce. T. I. Okres międzywojenny (1918-1939). Opracowanie zespołowe pod ogólną redakcją J. Brody. PWN, Poznań-Warszawa.
- 1995: Rozwój ustawodawstwa dotyczącego lasów państwowych w okresie międzywojennym. Sylwan, nr 10.
- 1995/96: Przegląd i charakterystyka ustawodawstwa dotyczącego lasów państwowych i przemysłu drzewnego w okresie powojennym (1944-1994), cz. 1-2. Sylwan (1995) nr 12; (1996) nr 1.
- 1996: Eksperyment z „bezzrębówką” w lasach państwowych w końcu lat czterdziestych. Sylwan nr 5.
- 1997: Lasy państwowe w Polsce. T. II. Okres powojenny (1944-1990). Opracowanie zespołowe pod ogólną redakcją J. Brody. PWN, Poznań-Warszawa.
- 2000: Proces dekapitalizacji i zmniejszania się powierzchni lasów prywatnych w Polsce w okresie międzywojennym. Sylwan, nr 5.
- 2000: Historia leśnictwa w Polsce. Podręcznik. Wyd. AR, Poznań.

Dr hab. Henryk Błaszyk

- 1959: Organizacja techniczno-gospodarcza lasów górniczych Województwa Kieleckiego w latach 1816-1869. Roczniki WSR, Poznań.
- 1961: Analiza wczesnokapitalistycznej gospodarki w państwowych lasach górniczych Okręgu Kielecko-Dąbrowskiego. Roczniki WSR, Poznań (rozpr. doktorska).
- 1962: Gospodarka w lasach Puszczy Nadnoteckiej w rozwoju historycznym. Materiały na konferencję naukową Pol. Tow. Leśnego, Warszawa-Poznań.
- 1965: Wyniki badań nad początkami gospodarstwa leśnego na ziemiach polskich. Roczniki WSR, Poznań.
- 1965: Użytkowanie lasu w okresie kształtowania się gospodarstwa leśnego. W: Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce. PWRiL, Warszawa.
- 1965: Puszcza Notecko-Warciańska. W: Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce. PWRiL, Warszawa.
- 1968: Zarys geografii leśnictwa. Wyd. WSR, Poznań (podręcznik).
- 1969: Rozwój myśli geograficzno-leśnej. Sylwan.
- 1972: Próba oceny bazy surowcowo-drzewnej oraz potencjału przemysłowo-drzewnego północno-zachodnich powiatów Wielkopolski. Zakład Ekonomiki Leśnictwa AR, Poznań. Współautorzy: M. Podgórski, Ł. Sobański. Praca wyróżniona Zespołową Nagrodą Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego.
- 1973: Przewodnik przyrodniczy po Województwie Poznańskim, Poznań.
- 1975: Zmiany lesistości Wielkopolski. Roczniki AR, Poznań (rozprawa habil.).
- 1976: Sosna zwyczajna: rola w gospodarce leśnej (w ujęciu historycznym). Instytut Dendrologii PAN, Kórnik.

SUMMARY

80th Anniversary of Forestry Economics Section in Poznań (1922-2002)

The work presents the history of the Forestry Economics Department, Agricultural University in Poznań. The Author, the Head of the Department, depicts life histories and achievements of

the most outstanding researchers who, during the 80 years of the Section's activity, have created a recognized scientific and didactic centre in the field of forestry economics and policy. The great precursor of the scientific research in this field was Professor Stefan Studniarski, the first Head of the Section. The research works of Professor Studniarski concentrated on the topics concerning forest structure and principles and goals of forestry policy. After the World War II, the Section was headed by Professor Tadeusz Molenda who was continuing the work of his predecessor broadening the scope of the research and education programmes by the issues of forestry history and economic geography, as well as management planning and principles of forestry macroeconomics. Through all the years, the Forestry Economics Section has become an important educational and scientific centre in the area of forestry economics and forestry policy contributing to the development these sciences in Poland. The paper discusses the cooperation with other scientific centres in Poland and provides the list of important scientific papers of the representatives of the Poznań forestry economics.